

БРЗО ЧИТАЊЕ И ПИШУВАЊЕ НА ИНФОРМА ЕИС

... или уште еден начин да заштедите на Вашата телефонска сметка...
 — The Premium Offline Message Base Manager —
 Ver. 2.00 ™

Александар Ристоски

Во еден од минатите броеви (ИнФорма 18) пишувавме за еден од најпопуларните off-line читачи на пошта - Off-Line Xpress.

Во овој број Ви го претставуваме неговиот најголем конкурент - Speed Read. Кој ќе го користите, зависи од Вас самите, но запомнете дека ова се два различни програми со иста намена: да ви го направат полесно следењето на огромниот број пораки кои секојдневно протекуваат низ ИнФорма ЕИС.

Корисниците на off-line читачи на пошта се навикнуваат на едниот или другиот и потоа својата навика безрезервно ја наметнуваат на други. Затоа не верувајте дека постои најдобар off-line читач, туку постојат многу добри читачи со различни карактеристики. Одберете еден според вашата желба.

Сите оние кои следат конференции од некој ЕИС, користејќи притоа пакувана пошта, барем еднаш се запрашале кој читач на пакувана пошта е најдобар или влегле во дискусија бранејќи го читачот кој го користат. Следнава статија, се надевам, ќе ви помогне во изборот на Вашиот читач на пакувана пошта.

Минималната конфигурација за Speed Read да може да работи е PC XT/AT со било каква графичка картица и монитор. Препорачана конфигурација е PC AT со хард диск. Секако и модем. :)

Што е Speed Read?

Speed Read е читач на пакувана пошта, компатибилен со QWK и EQWK стандардот. Ова значи дека, со помош на Speed Read можат да се следат пораки од разни ЕИС-и без да бидеме приклучени on-line на нив преку модем. Секој ЕИС, покрај тоа што има мноштво на датотеки, кои корисниците ги оставаат и ги превземаат, има и база на пораки преку која се разменуваат разни информации, новости, програмерски трикови, а се водат и дискусии на најразлични теми. Speed Read-от ни овозможува да бидеме вклучени во разговорите со останатите корисници, без да останеме долго време на линија и ги читаме пораките додека сме приклучени на ЕИС-от (а во позадина бројачот на импулси во поштата безмилосно се зголемува), со што се заштедуваат и пари и време. Бидејќи со тоа се скратува времетраењето на повиците се зголемува и бројот на корисниците што ќе можат да пристапат на системот. Пораките се превземаат

од ЕИС преку посебни програми кои ги има на секој ЕИС, тн. "Пакувачи на пошта", каде што претходно се избира кои од конференциите сакаме да ги следиме. Откако сме се јавиле на ЕИС и сме ја превзеле поштата во форма на QWK пакет, се повикува Speed Read-от.

Започнување со работа

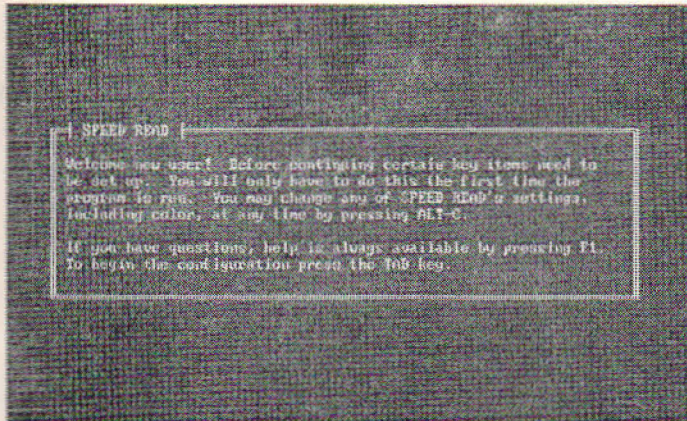
Speed Read се повикува од именикот кој сме го креирале само за него. Авторот на Speed Read ни препорачува Speed Read-от да не го снимаме во коренот, бидејќи може да дојде до компликации. Исто така, поради тоа што пораките се сместуваат во бази, не се препорачува Speed Read-от да се стартува од дискета.

Speed Read се стартува со:

SR <ENTER>, а ако имаме монохроматски VGA монитор Speed Read-от ќе го повикаме со:

SR /mono <ENTER>.

Доколку програмата ја стартуваме по прв пат, таа не претставува со поздравен екран и со притискање на <TAB> се започнува конфигурирањето, т.е. прилагодувањето на Speed Read-от според нашите барања. Ја внесуваме локацијата, патот на новите пакети, патот каде да се снимат пораките што сакаме да ги испратиме, потоа начинот на кој ќе се одделува текстот на кој одговараме и едиторот кој ќе го користиме при пишувањето на пораки. Бидејќи за работа на Speed Read-от му се потребни најчесто користените програми за компресија на датотеки, како PKZIP или ARJ, тие треба да се наоѓаат во PATH променливата дефинирана во AUTOEXEC.BAT или CONFIG.SYS.

Слика 1. Првоио сџарџување на Speed Read.

Слика 2. Поздравниој екран на Speed Read.

И едиторот кој ќе го користиме при работа со Speed Read-от треба да се наоѓа во PATH-от.

Значи за да почнеме со работа со Speed Read-от ни е потребно:

- да имаме QWK пакет со пораки,
- да ја внесеме локацијата на QWK пакетот,
- да ја внесеме локацијата каде ќе бидат снимани REP пакетите, т.е. пораките кои ние сакаме да ги испратиме на ЕИС и
- да ја внесеме локацијата на едиторот кој ќе го користиме.

Ако сакаме да направиме некој измени во конфигурацијата на Speed Read-от тоа ќе го сториме со ALT+C, пришто се појавува мени за конфигурирање.

Откако сме го завршиле овој дел од постапката се појавува мени со листа на ЕИС-и од кои ја земаме поштата. Избираме еден од нив. Доколку на избраниот ЕИС имаме

нови пораки, тие ќе се распакуваат и ќе бидат сместени во бази на пораки, процес кој е малку поспор, во зависност од типот на компјутер што го имаме, но од друга страна е многу корисен, бидејќи во секое време можеме да видиме на што се однесува пораката што ја читаме.

Ова е една од добрите страни на Speed Read-от: можеме да определиме колку стари пораки да се чуваат во една база, која наликува на конференција од ЕИС. Тоа значи дека за разлика од другите читачи на пакувана пошта, нема да се збркаме од мноштвото на QWK пакети во случај да сакаме да ги зачуваме старите пораки.

Беше спомнато дека распакувањето и сместувањето во базите на пораки одзема извесно време, (за пакет од околу 200Kb на 486DX 33, одзема 15-20 секунди кое што може да се скрати со употреба на RAM диск, кој Speed Read-от во целост го поддржува.

Конфигурирање на Speed Read-от

Со притискање ALT+C влегуваме во менито за менување на опции на Speed Read-от. Тоа мени се состои од:

General Setup

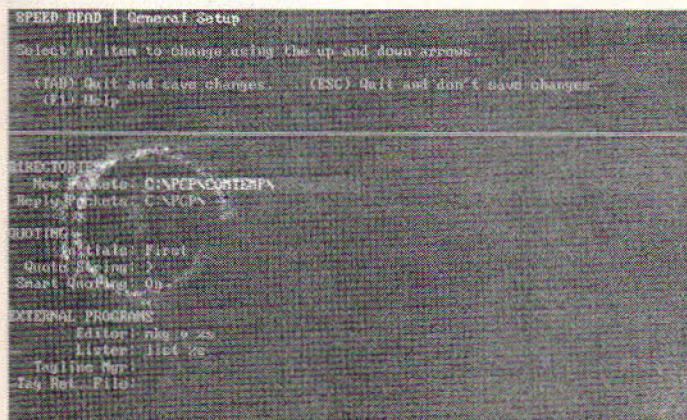
Ова е менито кое го видовме кога првпат го вклучивме Speed Read-от. Во него ги има локациите на новите пакети, пакетите со наши пораки, едиторот, листерот, начинот на цитирање на текст, знакот за цитат, и други. Да напомам дека некои опции се менуваат со притискање на SPACE тастерот, додека во други треба да се внесе текст.

Toggles/Options

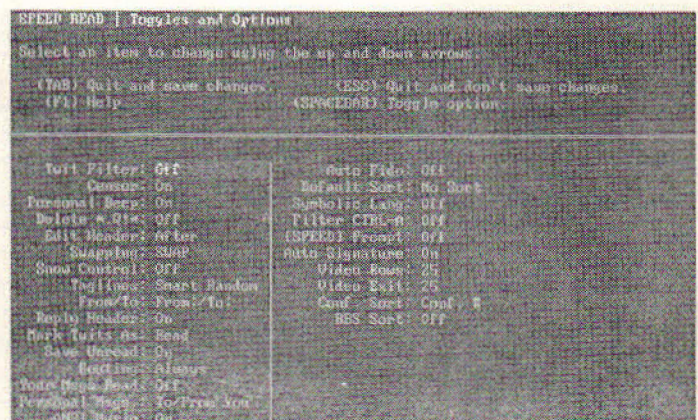
Во ова мени го активираме: цензурирањето, Twit филтерот, дали да даде звучен сигнал кога ќе најде на порака упатена до нас и т.н.

Select Colors

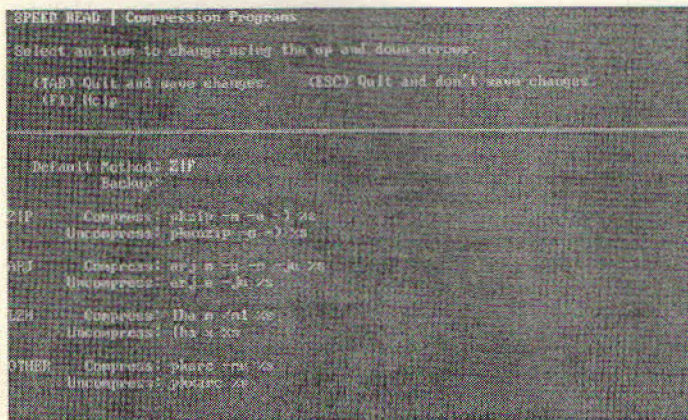
Одбираме бои за работа со Speed

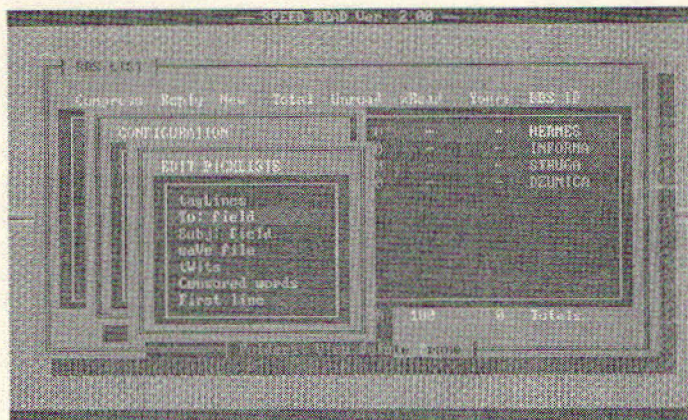
Слика 3. Конфигурирање на Speed Read-ој.

Слика 4. Прилагодување на друѓиите опции.

Слика 5. Конфигурирање на компресијата.

Слика 6. Листи на често употребувани податоци.

Read-от. Според сопствениот вкус може да се одберат многу комбинации.

Picklists

Листи со податоци кои често ги употребуваме, како име и презиме на некој корисник, теми на разговор, зборовите кои сакаме да бидат цензурирани, од кои корисници не сакаме да примаме пораки, кои податоци му се проследуваат на **Twit** филтерот и др.

User Hot-Keys

Speed Read-от поддржува 10 "жешки" типки, т.е. може да конфигурираме 10 екстерни наредби кои се повикуваат без излегување од **Speed Read**.

Work/RAM Disk

Работен диск е оној каде што се декомпресираат и компресираат пакетите, тоа може да биде и RAM диск.

Compression Programs

Програми за компресија и нивни параметри. Не препорачувам промена на некои параметри.

Quoting

Тука внесуваме параметри за тоа како сакаме текстот на кој одговара да биде одделен од нашиот текст. Постојат неколку вида на кој може да биде цитиран текстот, но најпрепорачливо е да се одбере опцијата **FIRST**, каде во првата линија се вметнуваат иницијалите на тој што ја на-

пишал пораката, а во другите редови е присатен само знакот за цитат. Исто така, препорачливо е да се одбере **Smart Quoting**, бидејќи тоа ја намалува големината на пораката, и ја прави попрегледна. Со внесување на **Quote string**-от му кажуваме на **Speed Read**-от кој знак или стринг да го употреби при цитирање. По **default** е ставен знакот за поголемо ">", кој е најчесто користен знак. Доколку некој употребува некој невообичаен знак за цитирање, а **Speed Read**-от не може да го препознае како таков, во полето **Include Quote** ќе го внесеме и тој знак и **Speed Read**-от ќе ги обележува и тие редови.

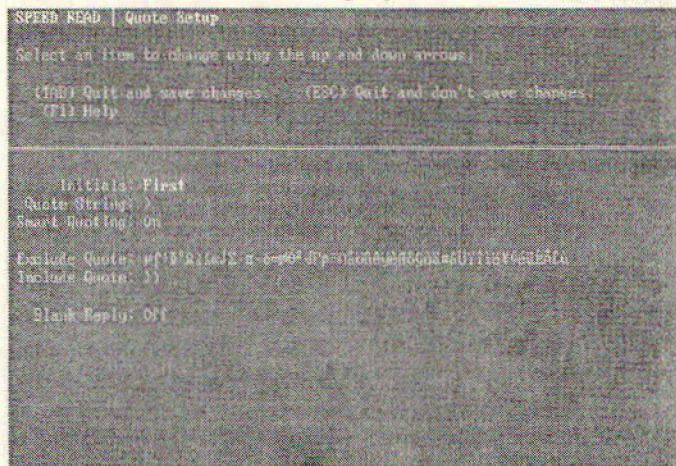
Со пишувањето пораки на кирилица воведено на **ИнФорма ЕИС**, се јавија неколку проблеми со цитирањето кај **Off-Line Reader**-ите. Така и **Speed Read**-от ги обележуваше оние редови кои беа напишани во кирилица како да се работи за цитат. Затоа со договор на корисниците на **ИнФорма ЕИС** пораките се пишуваа од 9 колона, но сега со **Speed Read**-от не е потребно тоа. Во **Exclude Quote** ќе се внесат кириличните знаци и **Speed Read**-от нема да ги заме-

нува со знаци за цитат.

Употребата на **Speed Read**-от е многу олеснета доколку корисникот го познава англискиот јазик бидејќи преку **Help** менито кое се добива во секое време со притискање на копчето **F1**, дадено е објаснување на сите команди. Исто така, тука се и помошните менија кои се повикуваат со притискање на тастерот **F**.

Освен косата црта, во **Speed Read** се достапни и следниве "жешки типки":

- F1** помош,
- ALT-C** мени за конфигурирање на **Speed Read**-от.
- ALT-L** листи на корисници, теми, цензурирани зборови...
- ALT-M** информација за слободна меморија и системот,
- ALT-S** активирање на DOS shell - привремен излез во DOS,

Слика 7. Како да му "кажеме" на **Speed Read** дека кириличните знаци (вака изледаат без активен **VGAMAK.COM**) не значат цитат.

- ALT-T** одбирање на база со ТАГ-ови,
- ALT-V** повикување на екстерен листер,
- CTRL-^** или **CTRL-D** извршување на DOS команда без излегување од Speed Read,
- Ctrl-ENTER** повикување на претходно дефинирани програми,
- ALT-F1** до **ALT-F10** жешки типки дефинирани од корисникот.

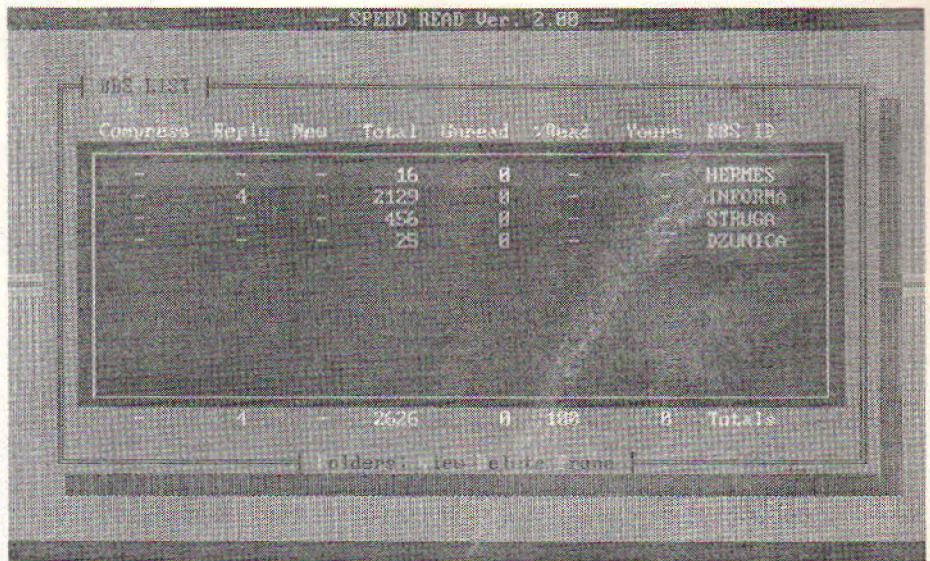
Макро команди

Со помош на Макро командите може да извршиме повеќе работи со притискање на само една комбинација од два тастери, **ALT + 1..10**. Макрот се снима со притискање на **CTRL+]**. Се појавува мени од слободни комбинации на тастери за макроа. Се одбира една комбинација на тастери и од тој момент започнува снимањето. Притоа се слуша звучен сигнал. Со повторно притискање на **CTRL+]** се завршува снимањето на макрот.

Екран со ЕИС-и

На овој екран ја имаме листата на ЕИС-и од кои земаме пошта. Освен вообичаените тастери, тука се употребуваат уште:

- ENTER** или **SPACE** одбирање на ЕИС. Со ова ќе се откажуваат сите нови пакети со пошта, ако постојат, и ќе се појави мениот со конференции,
- ESC** излез од Speed Read,
- DEL** мени за бришење. Ова мени ќе ни постави прашање дали да се бриши REP пакетот или целосно базата со пораки,
- F2** компресија на базата со пораки. Ова ни овозможува целата база со пораки да ја компресираме и притоа заштедиме простор на дискот. Треба само да одбереме кој архивер од дадените ќе го користиме. Потоа при секое отворање на базата со пораки од ЕИС чија база сме ја компресирале, ќе треба да почекаме иста да се декомпресира, што и не трае премногу долго, но не е препорачливо да се вклучи оваа оп-

Слика 8. Избор на ЕИС-оѓи со чиј пакет ќе работиме.

- ција (посебно ако често ја отвараме таа база),
- ALT-R** бришење на пакет со реплики. Го има и во мениот за бришење
- ALT-D** бришење на базата со пораки. Употребувајте го внимателно. Ги брише неповратно сите пораки, дури и оние што сме ги зачувале со **Ins-KEEP**. **ВНИМАНИЕ:** Се бришат неповратно сите пораки на одбраниот ЕИС
- ALT-B** го компресира **REP** пакетот спремен за **UL**. Добро е при мултитаскинг кога се отворени и **Speed Read** и комуникационата програма за да не се излегува од **Speed Read** за да се спреми **REP** пакетот, со **ALT+B** се врши таа работа
- ALT-U** обновување на листата со ЕИС-и. При мултитаскинг, ако сме зеле нов **QWK** пакет од ЕИС а **Speed Read** бил активен, тој нема да забележи дека има нов пакет. Затоа е тука **ALT+U**. **Speed Read**-от ќе го пребара **DL** именикот за нов **QWK** пакет,
- F** фолдер мени. Фолдери се бази на пораки во кои ги копираме пораките кои сакаме да ги зачуваме, а се однесуваат на некоја тема интересна за нас. Тука ги има следниве опции, кои се достапни и од основниот екран:
- V** читање на пораките во фолдерот,
- D** бришење на фолдерот заедно со пораките,
- P** бришење на оние пораки кои имаат знаменце за бришење.
- Со притискање на **<ENTER>** влегуваме во конференциското мени, каде се среќаваме со командите:
- ENTER** или **SPACE** одбирање на конференција во која сакаме да читаме пораки. Ако има пораки во таа конференција ќе се отвори прозорчето за читање на пораки, а ако нема тогаш не се случува ништо,
- F10** прикажува листа на конференции, каде може да се бараат конференциите по име,
- Esc** враќање во мениот на ЕИС-и
- E** внесување на нова порака во одбележаната област. Ќе се појави еден прозор во кој треба да се внесе до кого се испраќа пораката, темата итн.
- F2** оваа опција служи за дефинирање на бројот на стари пораки што ќе се чуваат во конференцијата,
- Ctrl-F2** оваа опција е иста како и погорната само што тука внесениот податок се однесува за сите конференции,
- T** го дава вкупниот број на пораки во конференциите,
- ALT-B** Специфични параметри кои се однесуваат на ЕИС-от и конференциите,
- ALT-D** Бришење на сите пораки во одбраната конференција,
- ALT-P** Бришење на пораките означени за бришење и оние кои се над

бројот за чување на стари пораки во одбраната конференција,
Ctrl-P Истото како и погоре само за сите конференции,

A/D Додај / Остави конференција. Со овие две команди може од самиот **Speed Read** да почнеме да земаме пораки од некоја конференција која не сме ја следеле, или да престанеме да ја следиме. Со одбирање на некоја од овие опции се спрема порака која се испраќа до **QWK** пакувачот на ЕИС-от од кој следиме конференции,

I индекс на пораки. Ни покажува листа на сите пораки кои ги има во обележаната конференција, и тоа со следниве податоци: кој ја испраќа, до кого е упатена, тема и знак дали е прочитана (*), дали е за бришење (-), дали е за чување (+), дали е одбележана со булк-маркирање (M) и дали е одговорено на неа (v)

F фолдер мени. Идентично како претходно опишаното,

O сортирање на конференциите. Може да ги сортираме според:

- Conf. # - Број на конференција;
- Unread Msgs - Број на испрочитани пораки;
- Total Msgs - Број на пораки во конференцијата;
- Conf. Name - Името на конференцијата;
- Last Packet - Бројот на пораки во последниот **QWK** пакет,

ALT-R одбележување на сите пораки во конференцијата како прочитани,

Ctrl-R одбележување на пораките во сите конференции како прочитани,

ALT-U одбележување на сите пораки во конференцијата како непрочитани.

Како дополнување на пораките, секој пакувач на пошта праќа и неколку информации датотеки во пакетот со пораки.

W прикажување на поздравниот екран,

N прикажување на новостите на ЕИС-от,

B прикажување на листата со билтени,

L прикажување на листата со нови датотеки од претходното јавување на ЕИС,

G Прикажување на одјавниот екран,

S Прикажување на **DL** сесијата, т.е. колку пораки од која конференција се одбрани за **DL**

Сите овие работи ќе ни бидат пратени доколку ги вклучиме во конфигурацијата на пакувачот. Некои од горните датотеки користат **ANSI** кодови за нивно прикажување, па затоа е потребно во **CONFIG.SYS** да биде вклучен драјверот **ANSI.SYS**.

(**Ctrl-W/N/B/L/G**)

Истите овие датотеки но излистани преку екстерен листер, кој сме го дефинирале претходно.

Читање на пораки

Пораките ги читаме во прозорот за читање, кој ќе биде опишан во продолжение. Во централниот дел се наоѓа пораката која ја движиме горедолу со курсорите, долу е статусната линија на која можеме да видиме уште колку пораки ни останале непрочитани и на која линија се наоѓаме, а во горниот дел има информации за:

Date/Time - датум и време кога е на-

пишана пораката.

From - од кого е пораката.

To - до кого е пораката.

Subject - тема на пораката.

Number - број на пораката во конференцијата на ЕИС-от.

Refer - број на пораката на која се однесува прикажаната порака.

Board ID - назив на ЕИС-от на кој е напишана пораката.

Conf - конференција во која е напишана пораката.

Flags: Kill - означува дека пораката е за бришење.

Keep-пораката е означена за чување.

MARKED: пораката е булк маркирана.

of ## - број на пораката во однос на сите кои ги има во таа конференција во **Speed Read**.

Reply - дали сме одговориле на пораката, и ако сме, кога е напишана репликаата.

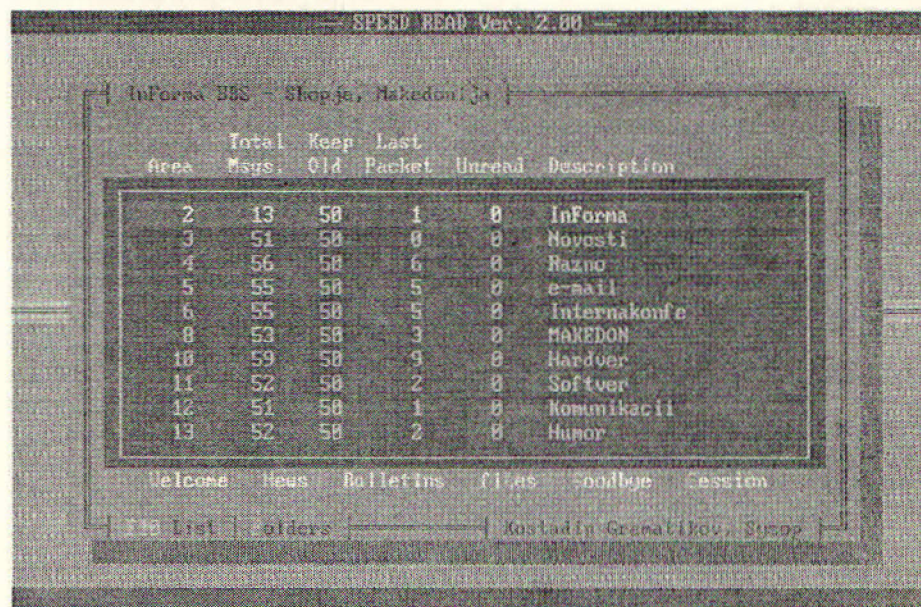
Status - "**Public**" сите можат да ја прочитаат; "**Private**" пораката ја гледа само тој што ја напишал/прима.

Sysop-от исто така може да ги чита приватните пораки. :)

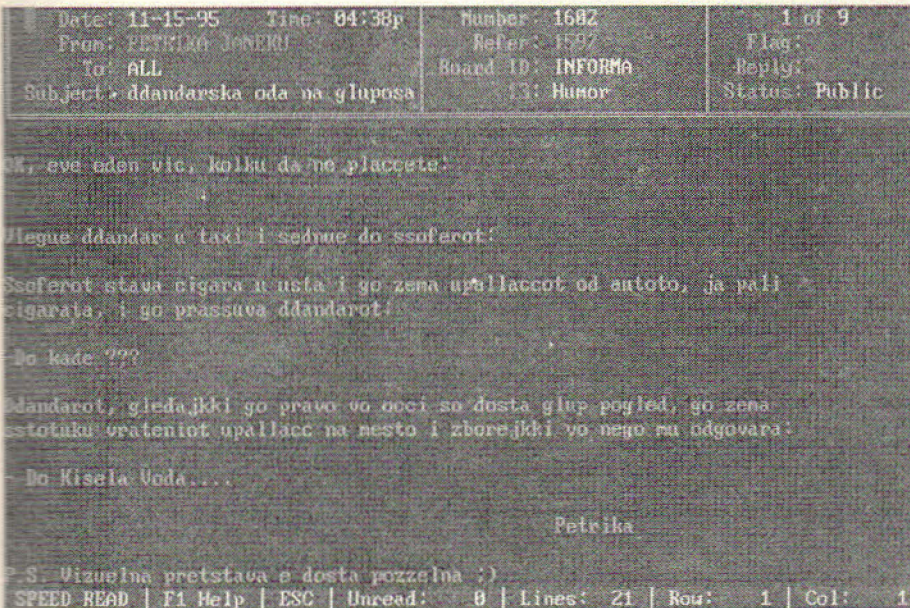
Движење на пораката:

HOME/END

прв/последен екран,

Слика 9. Селектирање на конференција од/во која ќе читаме/пишуваме пораки.

Слика 10. Чиќање на порака.

- UP/DOWN** горе/долу,
 - PGUP/PGDN** претходен/следен екран,
 - 4/6** ја движи пораката една колона лево/десно,
 - SHIFT-TAB/TAB** ја движи пораката 40 колони лево/десно,
 - SPACE** ако пораката е подолга од еден екран, се појавува вториот екран, а ако се наоѓаме на крајот на пораката, се листа следната порака,
 - RIGHT** следна порака,
 - LEFT** претходна порака,
 - ENTER** Следна непочитана порака, ако нема веќе непочитани пораки во тековната конференција, тогаш оди во следната конференција а ако нема воопшто непочитани пораки излегува на листата на конференции.
- Сега ќе ги опишам командите поради кои вреди да се има база на пораки:
- [или < се враќа на пораката на која се однесува тековната порака,
 -] или > оди на следната порака која се однесува на тековната,
 - ја прикажува претходната порака на иста тема,
 - + оди на следната порака на иста тема,
 - ALT-U** ги обележува пораките после тековната како непочитани,

- Ctrl-R** ги обележува пораките на таа тема како прочитани,
 - ALT-R** ги обележува сите пораки од тековната, како прочитани,
 - INS** ја обележува пораката за чување,
 - DEL** ја обележува пораката за бришење,
- Останати команди:**
- A** ја прикажува пораката со ANSI кодови. Ако ги има, се разбира,
 - M** со оваа команда пораките се бележат како булк барк поединечно,
 - C** копирање на пораката во фолдер,
 - E** пишување на нова порака,
 - F** барање на текст (исто како (L)),
 - I** индекс на пораките во конференцијата. Ги имаат следниве знаци од лево, ако се прочитани:
 - + Пораката се чува;
 - Пораката се брише;
 - * Пораката е прочитана;
 - M Пораката е маркирана;
 - √ Одговорено е на пораката,
 - L** барање на текст низ пораките. Ако бараме повеќе зборови ги одделуваме со “,”,
 - F3** ја пребарува тековната конференција од тековната порака натаму,
 - F4** ја пребарува тековната конференција од првата порака до последната,
 - P** печатење на пораката,
 - R** одговор на пораката,

- S** снимање на пораката,
- T** крадење на ТАГ-линија, ако наведената линија не е ТАГ, тогаш со курсорите ќе ја одбере правата ТАГ линија,
- Ctrl-F** проследување на пораката,
- F5** барање за DL на прикачена датотека. Ако на пораката има прикачено некоја датотека, тоа го пишува во последниот ред на пораката, и ако сакаме да ја земеме со притискање на **F5, Speed Read** ќе изготви порака до пакувачот на пошта при следното земање на пораки да ја спакува и таа датотека.

Променливи во Speed Read

Speed Read поддржува неколку променливи кои се употребуваат при одговарање на порака, проследување или копирање.

- bbs#** - тековниот ЕИС,
- o_bbs#** -ЕИС-от од каде потекнува пораката,
- f_bbs#** - првиот ЕИС (се употребува при правење копии од пораката),
- conf_name#** - име на тековната конференција,
- o_conf_name#** -име на конференцијата од каде потекнува пораката,
- f_conf_name#** - име на првобитната конференција (при правење копии),
- #conf_num#** - број на тековната конференција,
- #o_conf_num#** - број на конференцијата од каде потекнува пораката,
- f_conf_num#** - Број на првобитната конференција (при правење копии),
- #to#** - примач на пораката,
- #o_to#** - примач на оригиналната порака,
- f_to#** - примач на првобитната порака,
- #first#** - име на примачот,
- #last#** - презиме на примачот,
- #o_from#** - праќач на пораката,
- #o_subject#** - тема на пораката,
- #date#** - денешната дата,
- #o_date#** - дата на оригиналната порака,
- #month#** - месец, со броеви,
- #day#** - ден,
- #year#** - година,
- #time#** - време, во формат **am/pm**,
- #time24#** - време во 24 часовен формат,
- #o_time#** - време на оригиналната порака,

#o_msg_num# - број на оригиналната порака,
#reply# - пат до \$SRREPLY.SR,
#refer# - пат до REFER.SR,
#cur_msg# - пат до тековната порака,
#tag# - пишување на ТАГ-линија,
#no_tag# - без ТАГ-линија. (само за регистрирани корисници).

Параметри при повикување на Speed Read-от

SR/MONO (ENTER)

За работа со монохроматски екран.

VIEW MODE

SR/v (ENTER)

За читање на пораките, без можност за одговарање, и без да се забележи дека се пораките прочитани.

LINE FEED OFF

SR/LFOFF (ENTER)

За исклучување на **Line Feed** кај некои печатачи.

Работа со Македонска кирилица

ИнФорма ЕИС е прв ЕИС на кој во целост е поддржана комуникација со употреба на кирилица. Поддршката доаѓа во форма на пакетот **makolr11.zip** кој го има на ИнФорма ЕИС. Овој пакет се состои од екрански фонти за VGA картичка и драјвер за тастатура со поддршка на кириличните знаци. Исто така во овој пакет се наоѓа и програмата **mkg.com** која служи за малото кирилично "Г" да не ги скратува линиите. Кодот на кој првобитно се наоѓаше малото "Г" во **QWK** стандардот служи за **CR/LF**. Инсталирањето на овој пакет е многу едноставно. Прво се распакува **makolr11.zip** во именикот во кој е сместен **Speed Read**, и потоа во **BAT** програмата што доаѓа со него **SPEED.BAT** се впишува името на именикот во кој се наоѓа **Speed Read**. Со извршување на оваа **BAT** програма ќе се вчитаат драјверот за тастатура и екранскиот фонти, а воедно ќе се стартува и **Speed Read**.

Следно нешто што треба да се направи е со **Alt+C** да се влезе во **Setup**-от на **Speed Read**, каде во **General Setup** линијата за едиторот кој се користи се додаде **MKG**:

```
\pat_do_mkg\mkg \pat_do_editorot\editor %s
```

Променливата %s е задолжителна.

Со ова инсталацијата на пакетот за поддршка на кирилица е готова.

Една работна сесија со Speed Read

Читајќи ги пораките со **Speed Read** имаме чувство дека се наоѓаме на самиот ЕИС. Тоа е така бидејќи имаме бази на пораки и во секој момент можеме да видиме на која порака се однесува таа што ја читаме. Бројот на пораки кои ќе се чуваат по конференција се подесува со **F2** или глобално со **CTRL+F2**.

Додека ги читаме пораките постои можност некоја порака да биде зачувана, доколку мислиме дека ќе ни затреба во иднина или пак истата да се сними во надворешна датотека. Пораката се одбележува за чување со **Insert**, а се снима со **S**.

Доколку сакаме да избришеме некоја порака тоа се прави со **Delete**.

Пораките кои веќе се прочитани се одбележуваат како такви. Ако сакаме да видиме кои од пораките се прочитани, кои се чуваат, а кои се одбележани за бришење, со притискање на **I** се добива список на сите пораки во конференцијата со соодветните ознаки. Така пораките кои се чуваат се обележани со +, тие што се за бришење со -, прочитаните со *. Постои уште еден начин на одбележување на пораки, кој ќе биде опишан подоцна.

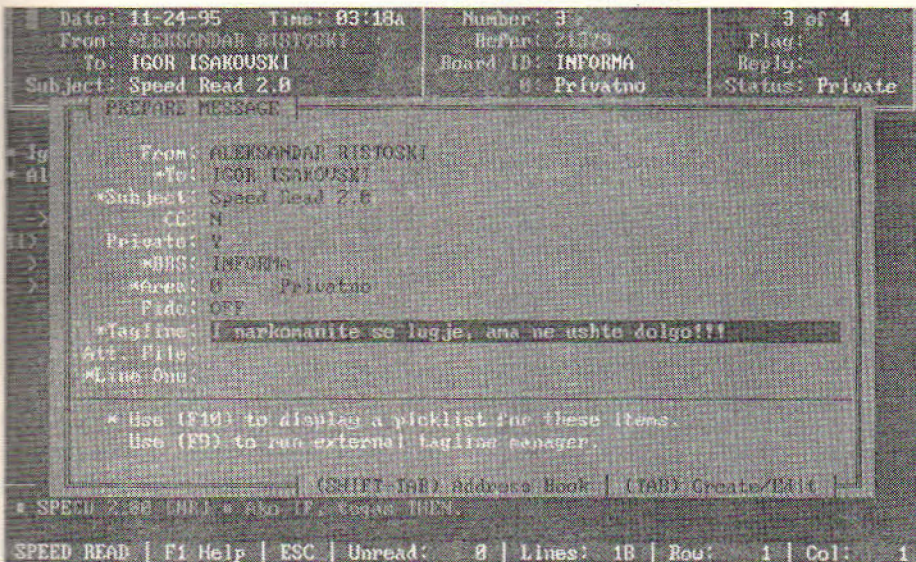
Доколку подоцна сакаме некои од пораките што веќе сме ги прочитале, повторно да ги читаме, а да не ги бараме, ќе ги обележиме како непрочитани со **SPACE**, и при следното читање и нив ќе можеме да ги прочитаеме само со притискање на тастерот **ENTER**.

Ако сакаме да напишеме порака во некоја конференција, прво што треба да направиме е да ја одбереме таа конференција, така што со курсорските тастери ќе ја осветлиме истата конференција или пак ќе влеземе во неа со притискање на **ENTER** и **E**. Кога ќе притиснеме **E**, се појавува едно мени т.н. **'Edit Header'** во кое треба да внесеме до кого ја упатуваме пораката и тема (**subject**) на пораката. Исто така се одбира ТАГ-линија и дали пораката се пишува во **Fido** стил. ТАГ линијата е обично некоја досетка, некој палиндром, односно "искра на мудрост" напишана на крајот на пораката или како што вели еден ТАГ - Порака без ТАГ е како Windows без BUG. ТАГ-линиите ги има во една база во **Speed Read**-от, каде што можеме да влеземе со **ALT+L** и видиме една листа на бази на ТАГ-линии, цензурирани зборови, теми на пораки, корисници итн. ТАГ линиите можеме сами да ги внесеме или ако видиме некој добар ТАГ додека читаме некоја порака може да го "украдеме" со притискање на **T** - 'steal tagline'.

Fido стил на пораки е карактеристичен за одреден вид на ЕИС-и, односно мрежи, кој не ги поддржува знаците со коден број поголем од 127. Исто така, ако пораката ја пишуваме како приватна порака во конференција која дозволува приватни пораки, треба да ја вклучиме и таа опција. Има и можност да се пратат повеќе исти пораки на повеќе корисници, преку **Carbon copies** или на наше преку индиго. :)

Ако сакаме да пратиме некоја датотека со пораката, постои опција да се вклучи и датотеката со тоа што ќе се наведе точниот пат до неа. По подесувањето на овие опции се стиска на **<TAB>** и се стартува едиторот кој порано сме го избрале и во кој ја пишуваме пораката. Откако сме ја напишале пораката, ја снимаме и излегуваме од едиторот.

Повторно ни се јавува **Edit header**, случајно да не сме се предомислиле и со притискање на **TAB** ја под-

Слика 11. Внесување на податоци за поракајта која сакаме да ја напишеме. Ако одговараме на некоја порака, не мораме да ѝ внесеме името на примачот и конференцијата.

пакува во форма на **REP** пакет, кој го носи името на ЕИС-от и има екстензија **REP**. Максималната големина на една порака изнесува 64 KB, 64000 знаци и 1000 линии.

Ако е потребно да се интервјуира во **DOS** додека работиме со **Speed Read**, со **ALT+S** се активира **Dos shell**.

Уште една работа е корисно да се знае. За да не се потпишуваме на сите пораки кои што сме ги напишале, постои опција **Auto signature**, која ја додава содржината на датотеката **SPEED.SIG** на крај на пораката. Се разбира датотеката **SPEED.SIG** сами ќе ја креираме и ќе го ставиме својот потпис или текстот што сакаме да се наоѓа на крајот на секоја порака.

Да објасниме уште и за **булк маркирање** на пораки. Тоа е маркирање на повеќе пораки според некој заеднички елемент. На пример, ако сакаме да ги маркираме сите пораки од Климент Андреев до Здравко Стафилов на тема **Sharon Stone**, го повикуваме маркирањето со **B**, и ги внесуваме параметрите. Со притискање на **<TAB>** сите пораки кои одговараат на горепоставениот услов ќе бидат означени.

Некои пораки содржат во себе **ANSI** кодови. Таквите пораки обично имаат **[ANSIART]** во првиот ред. За да можеме да ја видиме пораката треба да притиснеме **A**, и таа ќе се прикаже како што треба. Секако во **config.cys** треба да е вчитан **ansi.sys** драјверот.

ЕИС праќа неколку екрани кои се јавуваат при работа со него, а кои можат да ни притребаат. Такви се **Welcome, New Files, Session, News, Bulletins** и **Goodbye**. Тие се листаат во менито со конференции со притискање на соодветен тастер.

Уште неколку работи. **Speed Read**-от по правило ги дели пораките кои се подолги од 100 линии, така што првата порака по 100-та линија ја сече и продолжува во наредните пораки. При тоа, во **subjectot** додава **1/x, 2/x** се до **x/x** во зависност на колку дела ја поделил пораката. Е сега со

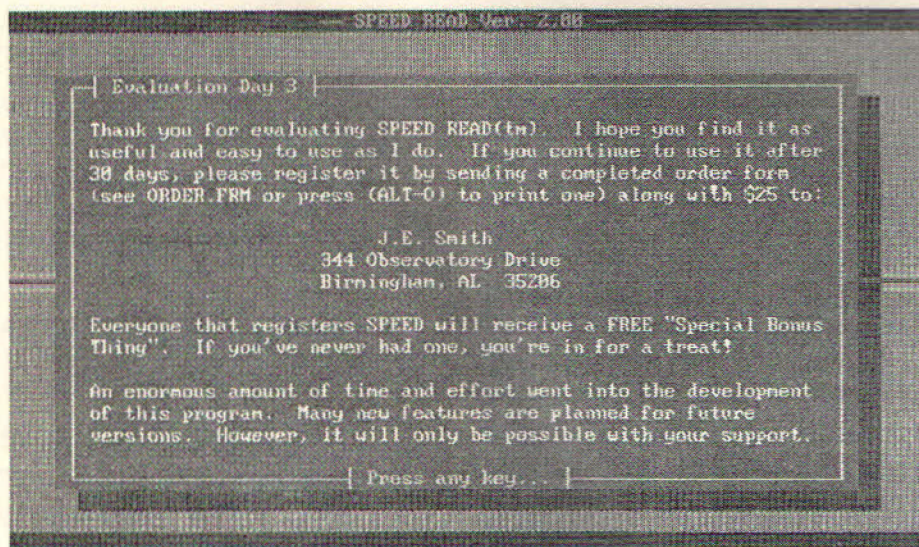
готвуваме пораката за праќање на ЕИС.

Ако сакаме да дадеме одговор на некоја порака, тоа го правиме на следниов начин. Додека ја читаме пораката, притискаме на **R - reply**. Повторно се јавува **Edit header**, но сега го има името на тој што ја напишал пораката на која што реплицираме, исто така ја има и темата на пораката. Но тоа не значи дека не може да се смени темата или примателот на пораката. Исто така може да се промени и конференцијата во која е напишана пораката. Откако ќе го видиме менито, со **<TAB>** го стартуваме едиторот. Ќе забележиме дека во едиторот ја има пораката на која одговараме, но со додадени иницијали на авторот на пораката и знак за поголемо **">"**. Ја пишуваме репликата, но притоа треба да внимаваме да не оставаме беспотребно цитиран текст, туку да го оставиме само оној дел од пораката на кој одговараме. Едно од напишаните правила при реплицирање на порака е да се остави еден ред помеѓу цитираниот текст и нашиот одговор. Откако сме завршиле со одговорот, пораката се снима и се излегува од едиторот. Повторно се јавува **Edit header**, каде ги контролираме опциите, и со **<TAB>** се подготвува пораката за праќање. Пораки-

те, т.е. репликите се снимаат во посебен оддел, конференција која не постои на ЕИС, туку само во **Speed Read**-от. Тие носат информација кога се напишани, од кого се напишани, до кого се упатени, број на конференција во која се упатени и број на порака на која се одговара.

За да не се пополнува двапати **Edit header** при внесување на порака, може да се подеси да се појавува пред или после внесување на пораката. Сите овие додатни опции се во менито **Toggles/Options**, кое се повикува со **ALT+C**.

При читање на порака, ако таа порака има на себе прикачено датотека, а таа не сме ја добиле со пакетот, со стискање на **F5**, се подготвува барање до пакувачот на пошта на ЕИС при следното земање на пошта да ја испрати и таа датотека. Во случај да сакаме да престанеме да земаме некои конференции со притискање на **D**, кога конференцијата е одбележана, се подготвува барање да не се испраќаат повеќе пораки од таа конференција. Исто е и ако сакаме да почнеме да земаме пораки од некоја конференција, но наместо **D**, притискаме **A**. За да ова се случи пред да го земеме следниот пакет, треба пред земање на истиот да се испратат репликите, кои **Speed Read**-от ги

Слика 12. Одјавниот екран на Speed Read-от. Имаме право на 30 дневен период, а после тоа мораме да ја регистрираме програмата.

додавањето на #xxx на почетокот на пораката, истата ќе може да биде подолга од 100 линии, ако xxx е поголемо од 100. Или ако сакаме да поделиме порака од 80 линии на четири од по 20 линии, ќе ставиме #20.

Исто така има и една работа која се вика Mailing list. Таа се користи при размена на Internet e-mail, која е поддржана на ИнФорма ЕИС. Ако полето на примателот на пораката е мало да ја собере целата Интернет

адреса, тогаш адресата се пишува во првата линија на пораката. Ако почесто комуницираме со еден корисник тогаш може неговата адреса да биде сместена во mailing листа. Таа е текстуална датотека чие име почнува со @, а има екстензија .LST и треба да се наоѓа во ист именик со Speed Read-от. Таа има 5 полиња разделени со записки и тоа: име на корисникот (најмногу 25 карактери), ЕИС (најмногу 8 карактери), конференција (најмногу 4 карактери), Fido

мод (Y или N) и интернет адресата (најмногу 55 карактери). Да речеме дека во датотеката @dandy.lst е запишана адресата на корисникот на кој сакаме да му испратиме e-mail. Кога ќе ја напишеме пораката во To: полето во Edit Header менито ќе ставиме @dandy и Speed Read-от ќе ја прочита адресата од датотеката @DANDY.LST и ќе ја запише во првата линија на пораката. Со тоа пораката е спремна за испраќање.

Има уште трикови кои ќе ве оставам самите да ги откриете. Инаку да кажам и тоа дека автор на Speed Read е Jim Smith, e-mail: jim.smith@the-matrix.com. Speed Read е shareware програма, така да има 30 дневен период на испробување по кој треба или да ја регистрирате програмата или да престанете да ја користите. Регистрацијата е 30US\$.

Сите добри страни на Speed Read-от ќе ги откриете само ако го користите, а верувајте, ги има многу. Speed Read верзија 2.00 можете да ја најдете на ИнФорма ЕИС во област Комуникации, а веќе е излезена и бета верзија на Speed Read 4 Win.

Пријатно ЕИС-ување!

E.O.T.

Десет "златни" правила за пишување пораки:

Немојте да викате

Пишување пораки САМО СО ГОЛЕМИ БУКВИ=викање. Немојте. Еден збор со големи букви за да го потенцирате она што го пишувате е во ред, но не повеќе.

... Туку зборувајте нормално

некои луѓе, пак, користат само мали букви... тоа изгледа исто толку грозно. што си замислуваат тие? <Схифт> копчето постои со причина; Користете го.

Следете ги ЧПП (FAQ-овите)

Секоја конференција си има ЧПП, листа на Често Поставувани Прашања. Дobar ЧПП на новоодојденците ќе им биде водич во темите и ќе им препорача додатна литература или софтвер. ЧПП ќе ве поштедат од поставување глупави прашања кои потоа ќе предизвикаат десетици остри пораки затоа што го трошите туѓото време.

"Смејте се" дискретно

"Смајли" се оние интересни малечки знациња кои се користат за прикажување изрази на лице. Само наведнете ја главата и ќе разберете што значи :-), или неговата спротивност:-(Некои луѓе ги сакаат, некои ги мразат, но скоро сите ги користат. Добро искористен "смајли" може да биде смирувачки, но некои луѓе премногу ги користат.

Без папагали, молам

Кога одговарате на порака, немојте да ја цитирате целата претходна порака, туку најмногу делот што е значаен за вашиот одговор. Најчесто цитатот се обележува со знакот > на левата маргина.

Ве молам, без реклами

Рекламите имаат свое место во електронскиот свет, но бидете сигурни дека знаете каде е тоа. Огромно мнозинство од читателите на пораки ги мрази рекламите и комерцијалните текстови. Пишување на порака со комерцијална содржина на несоодветно место може да предизвика мнозинство навреди (во најдобар случај).

Немојте да "дувате чад"

Бидете сигурни во вистинитоста на она што го пишувате. Немојте да пишувате гласини или нешто во што и самите се сомневате.

Двапати размисли, еднаш напиши

Исто како и во обичниот разговор, непресметан коментар може да предизвика навреда, што обично води до огнена реакција.

Применувај го Златното Правило

Однесувај се кон ближниот свој во Cyberspace-от онака како што би се однесувал кон него лице во лице, што, се разбира е онака како што сакаш да се однесуваат кон тебе.